

Govori glasnije! (r: Bobo Jelčić)

(Kerempuh, Zagreb)

Jadranka Đokić u
Jelčićevoj predstavi

PIŠE Bojan Munjin

Ima li u vašim srcima mjesta i za mene?

Ima li? – pita Jadranka Đokić koja igra Srpkinju, stojeći sama pred publikom na sceni

Što se dogodi kada se svi obiteljski, intimni, nacionalni i metafizički problemi okupe oko jednog kuhinjskog stola? Njihovi protagonisti su obični ljudi, problemi su preteški, a umovi i srca premali da bi se sve to u njih moglo natrpati. Što se dakle dogodi kada rođakinja iz Bosne i Hercegovine, Srpkinja po nacionalnosti, koja tamo nije mogla živjeti zato što je to što jest, bane svojim prijateljima u Zagreb? Ovo bi otprilike bio okvir predstave pod naslovom 'Govori glasnije!', izvedene premijerno u zagrebačkom kazalištu Kerempuh u režiji BOBE JELČIĆA. Naravno, prijatelji će pokušati zaštititi nesretnu ženu, ali to nije baš jednostavno: svatko od njih predstavlja svoje vlastito turobno klupko nesporazuma, trauma i predrasuda, a i rođakinja boluje od svojevrstnog PTSD-a nakon raznoraznih poniženja i potucanja od nemila do nedraga. Pokazat će se da je njihov zajednički zagrljaj iskren i pun sućuti, ali da sadrži i sve simptome one tipične socijalne nervoze koja pritajeno kipi u svima nama i koja se naširoko može vidjeti u ovim krajevima.

Redatelj Jelčić, koji se u svojim predstavama često koristi metodom dokumentarnog kazališta, i ovaj put je uputio glumce da 'igraju sami sebe' i da budu osobni kreatori napetosti i strahova svojih junaka u toj zadanoj priči za obiteljskim stolom. Na taj način predstava je od početka dobila na autentičnosti i uvjerljivosti, a distanca između glumaca i publike toliko se smanjila da je kuhinjski stol postao centralno mjesto, za koji je svatko u dvorani mogao sjesti. S obzirom na to da je i tekst predstave proizašao kao autorski dijalog redatelja i glumaca o vrućim problemima ovdje i sada, čitava izvedba ne djeluje kao optužba (hrvatskih) političkih prilika, mentaliteta i socijalnih tenzija, nego predstavlja kolaž svega toga

zajedno, kako mi to već nespretno živimo iz dana u dan. Primjerice, ta naša karakteristična zagušljiva bliskost, u kojoj postoji vrlo mala udaljenost od grljenja do hvatanja za guše, pokazana je u ovoj predstavi kao nešto što je na ovim prostorima gotovo urođeno; grubost i udaranje krvi u glavu savršeno se slažu s našom južnoslavenskom širokogrudnošću. Tako i nacionalni problemi nisu pokazani kao sudar dviju ideoloških vojski, gdje se opredjeljujemo za crvene ili crne, nego kao životne činjenice koje objektivno jesu mučni pratilci naših života, s kojima se moramo izboriti kako znamo i umijemo. Stoga su glavni junaci ove predstave ljudi od krvi i mesa: mi sami ili pak naši susjedi, s jedne strane spremni učiniti sve za drugoga, a već u sljedećoj prilici možemo biti sitni, egoistični i zli.

Vrijednost ove predstave su i njeni glumci NIKŠA BUTIJER, JADRANKA ĐOKIĆ, VILIM MATULA, NINA ERAK SVRTAN, PETRA SVRTAN, DAMIR POLJIČAK i MARKO MAKOVIČIĆ, jer zaista nije lako naći takve scenske aktere koji umiju igrati naučeni tekst kao da ga izgovaraju kod kuće u spavaćoj sobi, odnosno tako da 'privatni razgovor' zaista bude i jest kazališno važan. 'Ima li u vašim srcima mjesta i za mene?' pita publiku glumica Jadranka Đokić koja igra Srpkinju, stojeći sama pred njima na sceni. 'Ima li?' To je trenutak male katarze, u skladu s nabojem čitave predstave: problem nacionalne mržnje, koje smo se napili u ovih 25 godina, postaje pitanje koje svatko od nas mora riješiti sam sa sobom, u tišini za kuhinjskim stolom, gledajući bespomoćnu osobu druge nacionalnosti koja sjedi preko puta. Uz ovakva pitanja, vidljivo je iz predstave, svaki dan padamo ili rastemo u stotinu malih situacija i ta stalna borba pokazuje na kraju kakvi smo ljudi, a ne koliko smo Hrvati ili Srbi. ■